

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-методичної конференції,

(Шостка, 20 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

УДК 368.914

АНАЛІЗ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Д.В. Тельман , І.В. Прожога

Шосткинський інститут Сумського державного університету

Вул. Гагаріна, 1, м. Шостка, 41100

dtelman@inbox.ru

Пенсійне забезпечення займає важливе місце в соціально-економічному розвитку держави та служить індикатором рівня життя і добробуту її населення. У нашій країні система обов'язкового пенсійного страхування є багатофункціональним організмом, який працює під керівництвом Пенсійного фонду України – інституції, що є складовою частиною бюджетно-фінансової системи. Саме Пенсійний фонд України акумулює частину фінансових ресурсів держави задля здійснення пенсійних виплат.

Для непрацездатних пенсіонерів пенсія фактично стає основним джерелом їх існування. Відповідно до ст. 46 Конституції України, пенсія має забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом. На жаль, сьогоднішні реалії такі, що ця вимога Конституції України не дотримується державою.

Відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення" державні пенсії поділяються на:

- трудові - за віком; по інвалідності; на випадок втрати годувальника; за вислугу років;
- соціальні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам і перспективам розвитку пенсійної системи присвячені роботи багатьох видатних учених. Значний вклад до розробки проблем пенсійного забезпечення зробили такі зарубіжні вчені, як: П. Голиша, Н. Барра. Юрзіца, Г. Мак Таггарт. Багато праць вітчизняних учених-економістів досліджували пенсійне забезпечення та пенсійне страхування України, наприклад роботи Лібанової Е.М., Пирожкова С.І., Бойко М.Д. Кір'яна Т.М., Шаповала М.С.,

Проте, слід зазначити, що в науковій літературі ще недостатньо розробленими залишаються перспективи та шляхи покращення пенсійного страхування в Україні.

Формулювання цілей статті. Дослідження основних властивостей пенсійної системи в Україні; розвиток та стан пенсійної системи України на сьогоднішній день; шляхи покращення ефективності пенсійної системи; нововведення, що впроваджуються урядом, для поліпшення стану Пенсійного фонду України; порівняння пенсійної системи України з більш ефективними іноземними пенсійними системами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна пенсійна система України є результатом еволюційної трансформації інституту пенсійного забезпечення, який сформувався після здобуття незалежності на початку 90 років ХХ століття. Вона базується на солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка в свою чергу побудована на механізмі пенсійного страхування, що передбачає персоніфікований розподіл через суспільні страхові фонди надходжень від працездатної частини населення на користь пенсіонерів. Джерелом коштів для фінансування пенсій є Пенсійний фонд, який формується на основі страхових внесків підприємств та громадян.

Результати співвідношення розміру пенсії та кількості населення пенсійного віку можна побачити у наступних таблиці 1.

Таблиця 1. Динаміка чисельності людей пенсійного віку.

Рік	Україна	Великобританія
2005	9779,4	11580,5
2010	9471,4	12657,6
2013	9702,1	13148,6
2014	9753,3	13318,2
2015	9758,1	13341,2
2016	9825,3	14840,5

Починаючи з 2013 року в Україні виникла проблема в пенсійній системі, передумовами цього були: збільшення відсотків внутрішнього державного боргу, збільшення кількості людей пенсійного віку, економічні проблеми в країні, через що зменшувалися обсяги заробітної плати, і як результат надходження в державний бюджет та пенсійний фонд. Також важливою передумовою появи проблем у пенсійній системі було і є те, що в нашій країні дуже багато працюючих пенсіонерів, така ситуація зумовлена багатьма причинами.

По-перше, це нестача коштів для існування, оскільки невеликі розміри пенсій не можуть повною мірою забезпечити всіх потреб пенсіонерів. Якщо звернутись до схеми соціально-економічного задоволення людей пенсійного віку в Україні та зарубіжних країнах, в якій ієрархічно структуровані потреби людей, то ми бачимо, що в Україні пенсія може забезпечити тільки найсушніщі потреби, тобто фізіологічні потреби, і може, частково проблеми безпеки.

По-друге, щоб забезпечити соціальні потреби, потреби поваги та самовираження, пенсіонери продовжують працювати, щоб почувати себе важливими та потрібними, вони залишаються на своїх посадах, тим самим не дають змоги молодим спеціалістам зайняти ці посади, тобто немає трудового обміну, як результат, молоді спеціалісти або залишаються без роботи, або залишаються на мінімальній ставці, а це призводить до скорочення надходжень в пенсійний фонд.

По-третє, в нашій країні не престижно бути пенсіонером, не має спеціальних державних закладів, куди б люди похилого віку могли приходити кожен день, спілкуватися, грати, займатися спортом, розважати себе.

В зарубіжних же країнах пенсія майже повністю задовольняє всі потреби пенсіонерів.

Висновки. Таким чином, пенсійна система України, не дивлячись на неодноразові спроби реформування, є в цілому неефективною як у суто економічному аспекті (лягає непомірним тягарем на державний бюджет України), так і з погляду соціальної справедливості (недодержання страхових принципів – наявність значних пільг у пенсійному забезпеченні окремих категорій працівників при однаковому розмірі відрахувань; низький рівень пенсій більшості пенсіонерів). Головними напрямками реформування пенсійної системи України має бути суттєве вдосконалення солідарної системи; оскільки внаслідок демографічних тенденцій солідарна пенсійна система нездатна забезпечувати існуючий рівень заміщення пенсіями втраченого заробітку та оптимальну диференціацію пенсій, створення економічних умов для реального введення другого рівня пенсійного забезпечення; стимулювання підприємств для створення приватних пенсійних депозитних фондів у державних банках, як прототипу третього рівня пенсійного забезпечення.

Література.

1. Кудряшов В.П. Курс фінансів: Навчальний посібник – К.: Вид-во «Знання», 2008. – 431с.
2. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 р., № 2464-VI. – [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>